

Kapittel 3

Lønn

3.1 Postering av lønnsbilag..... 86

3.2 Innbetaling av skattetrekk og arbeidsgiveravgift.....91

3.3 Skyldig og forskuddsbetalt lønn.....92

3.4 Andre lønns- og personalkostnader93

3.5 Sammendrag 94

3.6 Oppgaver..... 94

godtgjørelse for arbeid som blir utført for en arbeidsgiver

å være arbeidsgiver medfører et stort ansvar og mange plikter

Lønnskostnader

Lønn er godtgjørelse for arbeid som blir utført for en arbeidsgiver. Dyktige medarbeidere blir ofte omtalt som bedriftens viktigste ressurs. Utviklingen i næringslivet krever en sterk og stadig mer allsidig kompetanse hos menneskene i bedriften. Tjenesteytende næringer står for en voksende andel av produksjonen i samfunnet. I disse utgjør lønn en betydelig del av kostnadene.

Det å være arbeidsgiver medfører et stort ansvar og mange plikter – både overfor de ansatte og myndighetene. Disse pliktene reguleres gjennom lovbestemmelser og tariffavtaler som er inngått mellom partene i arbeidslivet – arbeidsgivere og arbeidstakere.

I dette kapitlet skal du lære om bedriftens lønnskostnader – bruttolønn, feriepenger og arbeidsgiveravgift. Du skal lære hvordan lønnsbilag posteres i regnskapet, og hvilke plikter en arbeidsgiver er pålagt av myndighetene

- ❑ plikt til å trekke skatt av lønn
- ❑ plikt til å oppbevare skattetrekket på egen konto
- ❑ plikt til å beregne og betale ferielønn
- ❑ plikt til å beregne og betale arbeidsgiveravgift
- ❑ plikt til å utarbeide lønns- og trekkoppgaver

MERK

Du vil nå møte en rekke kontoer med likelydende navn. For å skille dem fra hverandre er det viktig å se på kontonummeret. Lønnsbilagene posteres på kostnadskontoer i klasse 5, gjeldskontoer i klasse 2 og betalingskontoer i klasse 1 og 2. Hvis du tenker over forskjellen mellom kostnad og gjeld, er det lettere å forstå logikken i føringen. Når du kjenner kontonummeret, vet du også hvilke posteringsregler som gjelder.

Husk at en kostnad skal bokføres når den oppstår. Dersom den ikke betales, skal den føres som gjeld.

3.1 POSTERING AV LØNSBILAG

Vi går igjennom alle de punktene som er nevnt ovenfor med utgangspunkt i en lønningsliste:

lønningsliste

Navn	Bruttolønn	Skattetrekk	Nettolønn
Mari Eikenes	40 000	13 500	26 500
Jonas Strand	30 000	8 500	21 500
Sum	70 000	22 000	48 000

bruttolønn

Bruttolønn er den lønnen bedriften skal betale sine ansatte. Hvordan den fastsettes, fremgår av arbeidsavtalene som bedriften inngår med hver enkelt ansatt. Bruttolønnen inkluderer overtidbetaling.

Arbeidsgiveren er pålagt å trekke skatt av lønnen til de ansatte før den utbetales. Skattetrekket for den enkelte, forskuddstrekket, blir beregnet ut fra opplysninger på arbeidstakerens skattekort. Dette henter arbeidsgiveren elektronisk hos Skatteetaten. Skattetrekket fastsettes ut fra forventet skatt for hele inntektsåret. Beløpet blir delt på 10,5, slik at man slipper skattetrekk i feriemånedene og bare trekkes halv skatt i desember.

skattetrekk

Nettolønn er det beløpet som utbetales til de ansatte. Nettolønn = bruttolønn – skattetrekk (og eventuelle andre trekkposter, som fagforeningskontingent og premie til pensjonsordning). Slike fradrag blir ikke behandlet i dette faget.

nettolønn

Registrering av lønningsliste 1

Dato		Bil. Nr.	1920 Bankinnskudd		1950 Bankinnskudd skattetrekk		2600 Skyldig skattetrekk		5000 Lønn	
			D	K	D	D	K	K	D	K
15.01.	Lønningsliste	100		48 000				22 000	70 000	

Bruttolønnen på kr 70 000 debiteres konto 5000 Lønn. Kontonummeret viser at dette er en kostnadskonto. Nettolønnen, kr 48 000, blir overført fra bedriftens bankkonto til de ansattes lønnskontoer (disse er ikke vist her). Skattetrekket på kr 22 000 er gjeld til det offentlige og krediteres konto 2600 Skyldig skattetrekk.

Registrering av lønningsliste 2

Det er vanlig at lønningslisten registreres før lønnen utbetales. Lønningslisten og bankkvitteringen for utbetalt lønn er dessuten to ulike bilag. Det er derfor vanlig å registrere disse bilagene hver for seg. Når vi registrerer lønningslisten, fører vi nettolønnen midlertidig på kreditsiden av konto for skyldig lønn. Når nettolønnen utbetales, krediteres bankkontoen, og konto for skyldig lønn debiteres (kontoen utlignes). Nettovirkningen blir den samme som under alternativ 1.

lønningslisten registreres før lønnen utbetales

Dato	Tekst	1920 Bankinnskudd		2600 Skyldig skattetrekk		2930 Skyldig lønn		5000 Lønn	
		D	K	D	K	D	K	D	K
12.01.	Lønningsliste				22 000		48 000	70 000	
15.01.	Utbetalt lønn, januar		48 000			48 000			

Behandling av skattetrekket

Skattetrekket må oppbevares atskilt fra bedriftens egne penger inntil det innbetales til skatteoppkreveren. Senest en dag etter lønnsutbetalingen må beløpet overføres fra bedriftens ordinære bankkonto til konto 1950 Bankinnskudd skattetrekk. Dette er vist på linje 3. Debetsaldoen på 1950 Bankinnskudd skattetrekk tilsvare kreditsaldoen på 2600 Skyldig skattetrekk. Etter overføringen av skattetrekket er konto 1920 Bankinnskudd kreditert for et beløp som tilsvare bruttolønnen.

må oppbevares atskilt fra bedriftens egne penger

konto 1950 Bankinnskudd skattetrekk

øverført
skattetrekk

Dato	Tekst	1920 Bankinnskudd		1950 Bankinnsk. skattetrekk		2600 Skyldig skattetrekk		2930 Skyldig lønn		5000 Lønn	
		D	K	D	K	D	K	D	K	D	K
12.01.	Lønningsliste						22 000		48 000	70 000	
15.01.	Lønnsutbetaling		48 000					48 000			
15.01.	Overført skattetrekk		22 000	22 000							

✓ Nå kan du gjøre oppgave 3.1.

Bedriftens viktigste lønnskostnader består av bruttolønnen til de ansatte, feriepenger og arbeidsgiveravgift.

betalingstids-
punktet kom-
mer senere

Plikten til å betale arbeidsgiveravgift og feriepenger oppstår samtidig med plikten til å betale lønn, men selve betalingstidspunktet kommer senere. Alle kostnader skal registreres på en kostnadskonto i den perioden da de oppstår. Dersom kostnaden betales kontant, krediteres bedriftens betalingskonto. Når det oppstår en kostnad som ikke blir betalt i den aktuelle regnskapsperioden, må det ubetalte beløpet posteres på kreditsiden av en gjeldskonto. Når betalingen finner sted på et senere tidspunkt, debiteres den aktuelle gjeldskontoen.

Disse reglene gjør det lettere å forstå hvordan arbeidsgiveravgift og lønn blir postert i regnskapet.

3.1.1 FRIEPENGER/FRIELØNN

lønn i ferien

opptjenings-
året

ferieåret

5 uker

12 %

Alle arbeidstakere har rett til ferie. For å ha krav på lønn i ferien må du ha jobbet hos samme arbeidsgiver i kalenderåret før ferien tas ut. Dette året kalles opptjeningsåret. Det etterfølgende året kalles ferieåret. Feriepengerne utbetales i stedet for lønn under feriefravær. Lovbestemt ferie etter ferieloven er 4 uker og en dag. Det tilsvarer en ferielønssats på 10,2 %. Gjennom tariffavtaler eller andre avtaler har de fleste i dag rett til 5 ukers lønnet ferie. For å finansiere dette må arbeidsgiveren sette av 12 % av bruttolønnen i opptjeningsåret (fratrasket det som blir utbetalt i ferielønn dette året, siden man ikke opptjener ferielønn av ferielønn). Arbeidstakere over 60 år har rett til en ekstra ferieuke. 6 uker lønnet ferie gir en ferielønssats på 14,3 %.

Når et arbeidsforhold opphører, skal alle opptjente feriepenger utbetales siste vanlige lønnsdag før arbeidstakeren fratrer. For feriepenger som utbetales i opptjeningsåret, skal det trekkes vanlig skatt.

Vi går ut fra en ferielønssats på 12 %. I januar opptjener de ansatte rett til ferielønn på

$$\text{kr } 70\,000 \cdot 0,12 = \text{kr } 8\,400.$$

Siden ferielønnskostnaden oppstår samtidig med lønnen, men ikke skal betales før senere, registreres den slik i regnskapet.

Dato	Tekst	2940 Skyldige feriepen- ger		5100 Feriepenger	
		D	K	D	K
15.01.	Beregnet 12 % ferielønn		8 400	8 400	

postering av
ferielønn

✓ Nå kan du gjøre oppgave 3.2.

3.1.2 ARBEIDSGIVERAVGIFT

Arbeidsgiveravgiften er bedriftenes bidrag til å finansiere utbetalinger fra folketrygden. Det er en av statens viktigste inntektskilder.

bedriftenes
bidrag til å
finansiere ut-
betalinger fra
folketrygden

Av distriktspolitiske hensyn er arbeidsgiveravgiften geografisk differensiert. Landet er delt inn i avgiftssoner. Bedrifter i sentrale strøk, hvor de fleste arbeidstakerne bor, betaler avgift etter høyeste sats (14,1 %), mens satsen er lavere i næringssvake utkantkommuner. Bedrifter i Nord-Troms og Finnmark betaler ikke arbeidsgiveravgift (0-sats).

landet er delt
inn i avgifts-
soner

Satser for arbeidsgiveravgift i 2014:

Sone I	Sone Ia	Sone II	Sone III	Sone IV	Sone IVa	Sone V
14,1 %	10,6 %/14,1 %	10,6 %	6,4 %	5,1 %	7,9 %	0 %

Med en avgiftssats på 14,1 prosent utgjør arbeidsgiveravgiften av lønnen for januar:

kr 70 000 · 0,141 = kr 9 870.

Bedriften må også betale arbeidsgiveravgift av feriepengene:

kr 8 400 · 0,141 = kr 1 184 (avrundes nedover til nærmeste hele krone)

Disse beløpene blir postert slik:

Dato	Tekst	5400 Arbeids- giver avgift		5401 Arbeidsg. avg. feriepen- ger		2770 Skyldig arbeidsg. avgift		2780 Påløpt arb.g.avg. feriep.	
		D	K	D	K	D	K	D	K
15.01.	Beregnet arb.giveravgift – lønn	9 870					9 870		
15.01.	Beregnet arb.giveravgift – feriepen- ger			1 184					1 184

postering
av arbeids-
giveravgift

Hvorfor skille mellom arbeidsgiveravgift av lønn og ferielønn? Begge postene skal kostnadsføres når vi utbetaler lønn, og begge postene representerer gjeld. Årsaken er at de to typene gjeld forfaller til betaling på ulike tidspunkter. Arbeidsgiveravgift av lønn skal innbetales relativt kort tid etter lønnsutbetalingen (se neste side), mens arbeidsgiveravgift av feriepen-ger først skal betales etter at feriepengene er utbetalt. Det blir derfor mer oversiktlig om de føres på hver sin konto.

arbeidsgiver-
avgift av lønn

arbeids-
giveravgift
av feriepen-
ger

Utbetaling av feriepenger

I juni 2014 utbetaler bedriften feriepenger. Skyldige feriepenger for 2013 er kr 96 000. Påløpt arbeidsgiveravgift for samme periode er kr 13 536. Disse beløpene finner vi som kredittsaldoer på konto for skyldige feriepenger og konto for påløpt arbeidsgiveravgift av feriepenger i balansen per 31.12.2013.

Dato	Tekst	1920 Bankinnskudd		2770 Skyldig arbeids- giveravgift		2780 Påløpt arbeids- giveravgift feriep.		2940 Skyldige feriepenger	
		D	K	D	K	D	K	D	K
15.06.	Utbetalt feriepenger		96 000					96 000	
15.06.	Overført arb.g.avg. feriepenger				13 536	13 536			

I første rad ser vi at bedriften utbetaler feriepenger uten skattetrekk.

I andre rad overføres arbeidsgiveravgiften for feriepengene fra konto for påløpt arbeidsgiveravgift til konto for skyldig arbeidsgiveravgift. Beløpet forfaller til betaling sammen med beregnet skyldig arbeidsgiveravgift for mai den 15.7. Se oversikt over innbetalingsterminer i kapittel 3.2.

✓ Nå kan du gjøre oppgave 3.3.

Oppsummering av beregningene og posteringene så langt

Bedriftens samlede lønnskostnad i forbindelse med lønnsutbetalingen i januar:

5000	Lønn	kr	70 000
5100	Ferielønn	kr	8 400
5400	Arbeidsgiveravgift av lønn	kr	9 870
5401	Arb.giveravg. ferielønn	kr	1 184
	Samlet lønnskostnad januar	kr	<u>89 454</u>

Bedriftens utbetalinger til lønn i januar: kr 48 000.

Beløp som ble registrert som økt gjeld i januar:

2930	Skattetrekk	kr	22 000
2940	Skyldig ferielønn	kr	8 400
2770	Skyldig arbeidsgiveravgift	kr	9 870
2780	Påløpt arbeidsgiveravgift	kr	1 184
		kr	<u>41 454</u>

	Bedriftens samlede lønnskostnad	kr	89 454
–	Netto utbetalt lønn	kr	48 000
=	Ubetalte poster (Gjeld)	kr	<u>41 454</u>

Dette oppsettet illustrerer sammenhenger mellom kostnader, utbetalinger og gjeld.

3.2 INNBETALING AV SKATTETREKK OG ARBEIDSGIVERAVGIFT

Seks ganger i året skal arbeidsgiveren sende terminoppgave som viser forskuddstrekk samt beregnet arbeidsgiveravgift for de to foregående månedene. Fristene for å sende inn terminoppgave og å innbetale skyldig skattetrekk og arbeidsgiveravgift er de samme. Innleveringen skjer normalt via Altinn, som er den norske felles internettportalen for å levere elektroniske skjemaer til offentlige myndigheter.

seks terminer
i året

termin-
oppgave

Terminer for innbetaling av arbeidsgiveravgift og skattetrekk

Termin	Periode	Betalingsfrist
1	Januar og februar	15. mars
2	Mars og april	15. mai
3	Mai og juni	15. juli
4	Juli og august	15. september
5	September og oktober	15. november
6	November og desember	15. januar neste år

Vi går tilbake til eksemplet vårt og forutsetter at lønnsutbetalingen i februar foregår med nøyaktig samme beløp som i januar. Bedriften vil da skyldes $kr\ 22\ 000 \cdot 2 = kr\ 44\ 000$ i skattetrekk og $kr\ 9870 \cdot 2 = kr\ 19\ 740$ i arbeidsgiveravgift når vi kommer til mars 2014.

Betalingen av skyldig skattetrekk og skyldig arbeidsgiveravgift posteres slik:

Dato		Bil. nr.	1950 Bankinnskudd skattetrekk		1920 Bankinnskudd		2600 Skyldig skattetrekk		2770 Skyldig arb.giveravgift	
			D	K	D	K	D	K	D	K
01.03.	Inngående balanse		44 000					44 000		19 740
15.03.	Betalt skattetrekk 1. termin	178		44 000			44 000			
15.03.	Betalt arb.g.avgift 1. termin	179				19 740			19 740	

Skyldig skattetrekk for 1. termin betaler arbeidsgiveren med de pengene han har overført til den spesielle bankkontoen for skattetrekk. Vi krediterer derfor konto 1950 Bankinnskudd skattetrekk. Motposten blir konto 2600 Skyldig skattetrekk.

betaling
av skyldig
skattetrekk
og skyldig
arbeidsgiver-
avgift

For arbeidsgiveravgiften gjelder ikke krav om at den skal settes inn på egen konto. Skyldig arbeidsgiveravgift betales derfor fra bedriftens ordinære bankkonto. Vi krediterer konto 1920 Bankinnskudd og debiterer konto 2770 Skyldig arbeidsgiveravgift.

3.3 SKYLDIG OG FORSKUDDSBETALT LØNN

3.3.1 KONTO 2930 SKYLDIG LØNN

Vi har tidligere vist hvordan konto 2930 Skyldig lønn benyttes når lønningslisten og lønnsutbetalingen registreres som separate bilag. Kontoen brukes også når bedriften skylder ansatte lønn når regnskapet avsluttes.

Det er ofte behov for at ansatte arbeider overtid. Det er i praksis vanskelig å få med all overtidbetaling samme måned som overtidsarbeidet blir utført. Vi forutsetter at en bedrift skal foreta årsoppgjør for 2014. Dersom de ansatte har til gode kr 15 000 i overtidbetaling for desember 2014, må dette beløpet regnes med i lønnskostnaden for 2014, og det må føres opp som gjeld i balansen per 31.12.2014.

Vi forutsetter videre at skyldig lønn per 01.01.2014 var kr 10 000. Denne lønnskostnaden oppsto i 2013, og skal ikke påvirke resultatet året etter. I stedet for å trekke fra kr 10 000 (betalt i 2014, men kostnad i 2013) og legge til kr 15 000 (kostnad i 2014, blir betalt i 2015) finner vi lønnskostnaden for 2014 ved å legge til nettoøkningen i skyldig lønn.

Føringene på konto 2930 Skyldig lønn og konto 5000 Lønn blir:

Dato	Tekst	2930 Skyldig lønn		5000 Lønn	
		D	K	D	K
01.01.2014	Inngående balanse		10 000		
01.01.–31.12.	Posteringer			960 000	
31.12.2014	Økning skyldig lønn		5 000	5 000	
31.12.2014	Råbalanse		15 000	965 000	
31.12.2014	RESULTAT				965 000
31.12.2014	BALANSE	15 000			
		15 000	15 000	965 000	965 000

Beløpet som overføres fra konto for lønn til Resultat, kr 965 000, utgjør rett lønnskostnad for 2014. Den er bare påvirket av endringen i skyldig lønn. I balansen fører vi opp hele det skyldige beløpet per 31.12.

Vi kommer tilbake til liknende eksempler under «Mer om tidsavgrensninger» i kapittel 5.

3.3.2 KONTO 1740 FORSKUDDSBETALT LØNN

Når arbeidsgiveren betaler ut forskudd på lønn, skal det registreres i regnskapet som en kort-siktig fordring på de ansatte. Vi bruker konto 1740 Forskuddsbetalt lønn. Slike forskudd blir normalt trukket ved neste ordinære lønnsutbetaling.

Elfix AS betaler den 8. mars ut et forskudd på kr 5 500 til elektriker Lise Moe. Ordinær lønnsutbetaling skjer den 20. hver måned. Elfix AS har flere ansatte, og lønningslisten den 20.03. ser slik ut:

Bruttolønn	120 000
– skattetrekk	39 400
= nettolønn	80 600
– forskudd	5 500
= skal utbetales	75 100

Arbeidsgiveren fører forskuddet og lønnsavregningen i forbindelse med ordinær lønnsutbetaling slik:

Mars	Tekst	1740 Forskudds- betalt lønn		1920 Bank- innskudd		2600 Skyldig skattetrekk		2930 Skyldig lønn		5000 Lønn	
Dato											
08.03.	Betalt forskudd på lønn	5 500			5 500						
17.03.	Lønningsliste		5 500				39 400		75 100	120 000	
20.03.	Lønnsutbetaling				75 100			75 100			

3.4 ANDRE LØNNS- OG PERSONALKOSTNADER

Personalkostnader er alle kostnader forbundet med å ha ansatte. I tillegg til de kostnadene vi allerede har behandlet, bør disse nevnes:

- Yrkesskadetrygd. Alle arbeidsgivere plikter å tegne yrkesskadetrygd for sine ansatte. Premiene varierer sterkt avhengig av bransje og risiko.
- Premier til ansattes pensjonsordninger. Også disse varierer sterkt fra bedrift til bedrift. Obligatorisk tjenstepensjon (OTP) i privat sektor ble innført i 2006.
- Lønn under sykdom. Arbeidstakere i Norge har rett til full lønn under sykdom. Arbeidsgiveren har (2014) plikt til å dekke lønn de første 16 sykedagene før NAV overtar ansvaret. Under sykefravær må det ofte settes inn vikarer, eller andre ansatte må jobbe overtid.
- Lønn under velferdspermisjoner og annet fravær
- Opplæringskostnader
- Helse, miljø og sikkerhetstiltak (HMS)
- Andre velferdsordninger (julebord, firmahytte, kaffe, kantine m.m.)

yrkesskade-
trygd

pensjons-
ordninger

lønn under
sykdom

Ferielønn og arbeidsgiveravgift gir et tillegg til lønnen på 28 %.

$$(\text{Lønn} \cdot 1,12 \cdot 1,141) = \text{lønn} \cdot 1,28$$

Ved beregning av timelønnsatser regner mange bedrifter med et tillegg for sosiale kostnader på rundt 40 %. Sosiale kostnader kaller vi alle de lønns- og personalkostnader som kommer i tillegg til den direkte lønnen. Listen ovenfor gir eksempler på forhold som bidrar til økt sats for sosiale kostnader.

✓ Nå kan du gjøre oppgavene 3.4 og 3.5.

3.5 SAMMENDRAG

Lønnskostnader er kostnader som oppstår når en bedrift ansetter personer (arbeidstakere) til å utføre arbeid.

De viktigste lønnskostnadene er nominell lønn (bruttolønn), ferielønn og arbeidsgiveravgift. Andre lønns- og personalkostnader er premie til yrkesskadetrygd og pensjonsordning samt kostnader i forbindelse med opplæring og HMS-tiltak. HMS står for helse, miljø og sikkerhet.

Arbeidsgiveren er pålagt å trekke **skatt** (forskuddstrekk) av de ansattes lønn og oppbevare den på egen konto inntil den innbetales til kommunekassereren. Året deles inn i seks terminer, hver på to måneder. Frist for innbetaling av skattetrekk er 15 dager etter terminens utløp. Fristen for å innbetale skattetrekk for 1. termin (januar og februar) er derfor 15. mars.

Ferielønn/feriepenger sikrer de ansatte ferie med lønn dersom de har vært ansatt hos arbeidsgiveren i opptjeningsåret (kalenderåret før ferieåret). Med 5 ukers ferie utgjør ferielønn 12 % av bruttolønnen.

Arbeidsgiveravgiften er en skatt som regnes i prosent av brutto lønn og ferielønn. Den skal bidra til å dekke folketrygdens utgifter, og er en av statens viktigste inntektskilder. Arbeidsgiveravgiften er geografisk differensiert for å stimulere til næringsvirksomhet utenfor de mest sentrale strøk. Satsene varierer fra 0 til 14,1 %. Arbeidsgiveravgiften har samme terminer og innbetalingsfrister som skattetrekket.

Både ferielønn og arbeidsgiveravgift er, i likhet med arbeidstakerens ordinære lønn, kostnad i den perioden da lønnsarbeidet utføres. Inntil de blir betalt, er de gjeld for bedriften.

3.6 OPPGAVER

Arbeidsbok og løsningsforslag til alle oppgavene finner du i nettressursen til læreverket.

Oppgave 3.1

Arne Haug åpner i februar 2014 varehandelsbedriften Haug frukt og grønt. Den 12.02. utbetales lønn til to butikkmedarbeidere:

Lønningsliste:

Bruttolønn	kr	60 000
Skattetrekk	kr	20 000
Nettolønn	kr	40 000

A. Poster lønnsutbetalingen for februar ved bruk av kontoene 1920 Bankinnskudd, 2600 Skyldig skattetrekk og 5000 Lønn.

B. Poster deretter lønnsutbetalingen i to omganger, én postering for hvert av disse bilagene:

1. Bilag nr. 49: Lønningsliste (se over). Bruk kontoene 2600 Skattetrekk, 2930 Skyldig lønn og 5000 Lønn.
2. Bilag nr. 50: Bankkvittering. Nettolønnen overføres til de ansatte fra konto for bankinnskudd. Bruk kontoene 1920 Bankinnskudd og 2930 Skyldig lønn.

C. Overføring av skattetrekket fra konto 1920 Bankinnskudd til konto 1950 Bankinnskudd skattetrekk

D. Spørsmål:

1. Hva bestemmer hvor mye den enkelte arbeidstaker skal trekkes i skatt?
2. Hvorfor krever myndighetene at skattetrekket skal settes inn på egen konto?

Oppgave 3.2

I forbindelse med lønnsutbetalingen i oppgave 3.1 beregner og registrerer Haug skyldig ferielønn. Begge medarbeiderne er under 60 år, og Haug benytter en sats på 12 %:

$\text{Kr } 60\,000 \cdot 0,12 = \text{kr } 7\,200$.

1. Opprett nødvendige kontoer og poster dette beløpet.

2. Spørsmål:

- a) Hva er forskjellen mellom opptjeningsår og ferieår?
- b) Når skal ferielønnen normalt utbetales?
- c) Hvorfor trekkes det ikke skatt av ferielønn som utbetales i ferieåret?
- d) Hva hadde beløpet for skyldig ferielønn vært om begge medarbeiderne var over 60 år?

I forbindelse med lønnsutbetalingen i oppgave 3.1 beregner og registrerer Haug skyldig arbeidsgiveravgift. Bedriften befinner seg i sone 1. Arbeidsgiveravgiften av lønn utgjør $\text{kr } 60\,000 \cdot 0,141 = \text{kr } 8460$. Arbeidsgiveravgiften av ferielønn utgjør $\text{kr } 7\,200 \cdot 0,141 = \text{kr } 1015$.

1. Opprett nødvendige kontoer og poster:

- 12.02. Beregnet arbeidsgiveravgift av lønn
- 12.02. Beregnet arbeidsgiveravgift av ferielønn

2. Spørsmål:

Hvorfor skal beregnet ferielønn og arbeidsgiveravgift posteres på både kostnadskontoer og gjeldskontoer?

Oppgave 3.4

Del 1 – mars

I regnskapet til Hansen kolonial finner du følgende saldoer per 1. mars 2014:

		Debet	Kredit
1920	Bankinnskudd	200 000	
1950	Bankinnskudd skattetrekk	42 000	
2600	Skyldig skattetrekk		42 000
2770	Skyldig arbeidsgiveravgift		18 300

Registrer inngående balanse på de aktuelle kontoene.

Ferdigstill og poster lønnsbilag for mars:

12.03. Lønningsliste for mars (bilag nr. 600)

Bruttolønn kr 65 000

Skattetrekk kr 21 000

Nettolønn kr 44 000

Nettolønnen føres på konto 2930 Skyldig lønn.

12.03. Internt bilag (bilag nr. 601)

Beregnet 12 % ferielønn

Beregnet 14,1 % skyldig arbeidsgiveravgift av lønn

Beregnet 14,1 % påløpt arbeidsgiveravgift av ferielønn

14.03. Overført lønn til ansatte fra konto 1920 Bankinnskudd (bilag nr. 608)

14.03. Overført skattetrekk for mars fra konto 1920 Bankinnskudd til konto 1950 Bankinnskudd skattetrekk (bilag nr. 609)

15.03. Betalt skattetrekk for 1. termin ved overføring fra 1950 Bankinnskudd skattetrekk (bilag nr. 612). Se oppgitt saldo for denne og neste postering

15.03. Betalt skyldig arbeidsgiveravgift ved overføring fra 1920 Bankinnskudd (bilag nr. 613)

Del 2 – april

Du skal nå postere bilagene i forbindelse med lønnsutbetalingen i april. Denne måneden øker bruttolønnen med kr 3 500 på grunn av vikarutgifter.

12.04. Lønningsliste (bilag nr. 715)

Bruttolønn kr 68 500

Skattetrekk kr 22 400

Nettolønn kr 46 100

12.04. Internt bilag (nr. 716)

Beregnet 12 % ferielønn

Beregnet 14,1 % arbeidsgiveravgift av lønn

Beregnet 14,1 % arbeidsgiveravgift av ferielønn

- 14.04. Bankkvitteringer fra konto 1920 Bankinnskudd:
 Overført lønn til ansatte (bilag nr. 722)
 Overført skattetrekk til konto for bankinnskudd for skattetrekk (bilag nr. 723)

Oppgave 3.5

Hansen kolonial ber deg fortsette å registrere lønnsbilag i mai. I tillegg til de kontoene du allerede har brukt, trenger du konto 1740 Forskuddsbetalt lønn.

- 05.05. Bankkvittering. En ansatt mottar lønnsforskudd på kr 5000 (bilag nr. 880)
- 10.05. Lønningsliste (bilag nr. 900)
Brutto lønn	kr 66 000
Skattetrekk	<u>kr 22 300</u>
Nettolønn	kr 43 700
Forskudd	<u>kr 5 000</u>
Til utbetaling	<u>kr 38 700</u>
- 10.05. Internt bilag (nr. 901)
 Beregnet 12 % ferielønn (av kr 66 000)
 Beregnet 14,1 % arbeidsgiveravgift av lønn
 Beregnet 14,1 % arbeidsgiveravgift av ferielønn.
- 14.05. Bankkvittering. Overført lønn til de ansatte kr 38 700 (bilag nr. 912)
 Bankkvittering. Overført skattetrekk for mai til bankinnskudd for skattetrekk (bilag nr. 913)
- 15.05. Kvittering konto for trekkinnskudd (bilag nr. 916).
 Betalt skyldig skattetrekk for 2. termin kr 43 400
- 15.05. Bankkvittering (bilag nr. 917). Betalt skyldig arbeidsgiveravgift for 2. termin kr 18 823.
- 18.05. Bankkvittering. En ansatt mottar lønnsforskudd på kr 6 000 (bilag nr. 925).

Oppgave 3.6

Denne oppgaven består av posteringer som er hentet fra eksamensoppgaven i økonomistyring våren 2013. Posteringene gjelder enkeltpersonforetaket Godsko Olsen.

- 03.12. Bankkvittering
 Nina Svendsen, ansatt hos Olsen, får forskudd på lønn 3 000
- 20.12. Lønningsliste
Bruttolønn	46 000
– skattetrekk	<u>7 500</u>
	38 500
– forskudd	?
Nettolønn	?

20.12.	Internt bilag	
	Beregnet ferielønn, 12 %	?
	Beregnet skyldig arbeidsgiveravgift av lønn, 7,9 % (sone IV-a)	?
	Beregnet skyldig arbeidsgiveravgift av skyldig ferielønn, 7,9 %	?
20.12.	Overført skattetrekk til bankinnskudd for skattetrekk	?
20.12.	Bankkvittering	
	Overført lønn til ansatte	?

Oppgave 3.7

I regnskapet til Mark AS finner vi disse saldoene per 31.12. 2013:

Konto:

2770	Skyldig arbeidsgiveravgift	kr	22 800
2780	Påløpt arbeidsgiveravgift	kr	15 510
2940	Skyldig ferielønn	kr	110 000

Ferielønnen skal utbetales i juni 2014.

- Forklar saldoene på kontoene 2770 og 2780. Når forfaller de til betaling?
- Poster utbetalingen av feriepenger i juni 2014
- Poster overføringen av påløpt arbeidsgiveravgift per 31.12. 2013 til konto for skyldig arbeidsgiveravgift

Kapittel 4

Kjøp og salg

- flere forretningstilfeller

4.1 Merverdiavgift100

4.2 Kjøp og salg på kreditt - kunder og leverandører106

4.3 Kreditnotaer og kontantrabatter110

4.4 Salgs- og betalingsbetingelser114

4.5 Konteringsskjemaer og posteringsjournaler115

4.6 Sammendrag.....116

4.7 Oppgaver.....116

4.1 MERVERDIAVGIFT

beregnes av merverdien på alle ledd i omsetningskjeden

Merverdiavgiften (mva.) er en omsetningsavgift på det endelige forbruket av varer og tjenester. Den legges på alle varer og tjenester som omsettes innenlands, med mindre de er særskilt unntatt. Den beregnes på alle ledd i omsetningskjeden. Næringsdrivende med en avgiftspliktig omsetning på over kr 50 000 per år er avgiftspliktige. Reglene for avgiftsplikt, satser, fritak, unntak m.m. er beskrevet i lov om merverdiavgift.

Merverdiavgiften er en av statens viktigste inntektskilder. I statsbudsjettet for 2014 anslås den å innbringe 251 milliarder kroner. Det utgjør rundt 28 % av statens samlede skatter og avgifter fra Fastlands-Norge.

generell merverdiavgiftssats er 25 %

Den generelle merverdiavgiftssatsen er 25 % (2014). På næringsmidler er det en redusert sats på 15 % («matmoms»), og på visse tjenester som persontransport, overnatting (hotell o.l.) samt adgang til kino, idrettsarrangementer og forlystelsesparker er det en lav sats på 8 %. Noen varer (bøker, aviser og tidsskrifter) har fritak gjennom nullsats.

redusert sats på 15 %

En rekke tjenester er unntatt fra loven om merverdiavgift. Det gjelder blant annet helse-tjenester, undervisning, boligutleie og finansielle tjenester (som bank og forsikring).

lav sats på 8 %

Det skal beregnes merverdiavgift ved import, men ikke ved eksport. Staten kan bare skattlegge forbruk innenfor eget territorium. Det skal også beregnes merverdiavgift av varer og tjenester som tas ut til privat bruk i enkeltpersonforetak og ansvarlige selskaper.

Satsene for merverdiavgift kan endres gjennom vedtak i Stortinget.

4.1.1 MERVERDIAVGIFT I PRAKSIS

Merverdiavgiften er en flerleddsavgift. For å illustrere hvordan merverdiavgiften beregnes, oppkreves og innbetales i praksis, følger vi et lite vareparti gjennom flere omsetningsledd fra produsent til endelig forbruker.

Preben Persson, merverdiavgift i flere ledd

Preben Persson har vunnet designpris for kjøkkensleiver av bjørk. Han produserer slike sleiver og leverer til en grossist som selger til forhandlere over hele distriktet. Emnene finner han på egen eiendom. Vi forutsetter at han ikke trenger å kjøpe innsatsfaktorer til produksjonen.

Preben Persson leverer et parti kjøkkensleiver til grossist Greger Gran for kr 1 000 + 25 % mva., i alt kr 1 250. Hans egen salgsinntekt er kr 1 000, men siden salget er avgiftspliktig, må han i tillegg kreve inn kr 250 fra Gran og innbetale dette til staten. Ved salg skal merverdiavgiften alltid være spesifisert i fakturaen.

Bjørkesleivene følger denne verdikjeden:

De tre følgende boksene viser hvordan kjøp og salg blir registrert i regnskapet til hver aktør i verdikjeden. Det skjer ingen fysisk forandring med sleivene fra de forlater produsentleddet. De øker i verdi fordi de blir gjort mer tilgjengelige for forbrukerne. Godtgjørelsen som de to omsetningsleddene beregner seg for denne tjenesten, representerer merverdien på det aktuelle leddet. Hvert ledd skal innbetale til staten et beløp som tilsvarer 25 % av den merverdien de har tilført varene.

de øker i verdi fordi de blir gjort mer tilgjengelige for forbrukerne merverdien

Produsent Preben Persson

Produsent Preben Persson sender det solgte varepartiet til sin kunde Greger Gran, og legger ved utgående faktura.

UTGÅENDE FAKTURA:

Varer	1000
25 % mva.	250
	<u>1250</u>

REGISTRERING AV UTGÅENDE FAKTURA I REGNSKAPET TIL PRODUSENTEN:

3000 Salgsinntekter		2700 Utgående mva.		15010 Greger Gran	
D	K	D	K	D	K
	1000		250	1250	

Produsentens egen salgsinntekt er kr 1000. Siden han er pålagt å kreve inn merverdiavgift i forbindelse med salget, sender Persson en regning til Gran på kr 1 250. Utgående merverdiavgift på kr 250 skal Persson senere betale inn til skatte- og avgiftsmyndighetene.

Inntil Gran betaler, har Persson en fordring på kr 1 250. Denne registreres på egen konto. Vi ser av kontonummeret at det er en eiendelskonto.

Grossist Greger Gran

Greger Gran kjøper varer fra sin leverandør, produsent Preben Persson, og mottar inngående faktura. Han kalkulerer egen salgspris og sender utgående faktura til sin kunde, detaljist Dag Damm.

INNGÅENDE FAKTURA:

Varer	1000
25 % mva.	250
	<u>1250</u>

REGISTRERING AV INNGÅENDE FAKTURA I REGNSKAPET TIL GROSSISTEN:

4300 Varekjøp		2710 Inngående mva.		24020 Preben Persson	
D	K	D	K	D	K
1000		250			1250

konto 2710
Inngående
merverdi-
avgift

konto 2700
Utgående
merverdi-
avgift

KALKULASJON/BEREGNING AV SALGSPRIS:

Innkjøpsverdi	kr 1 000
40 % avanse	kr 400
Salgspris eks. mva.	kr 1 400
25 % mva.	kr 350
Salgspris med mva.	kr 1 750

Avansen skal dekke grossistens øvrige kostnader og fortjeneste. Den regnes i % av innkjøpsverdien. Avansen utgjør merverdien på grossistleddet.

UTGÅENDE FAKTURA:

Varer	1400
25 % mva.	350
	<u>1750</u>

Greger Gran mottar inngående faktura med spesifikasjon av inngående merverdiavgift. Denne debiteres konto 2710 Inngående merverdiavgift.

Kjøpet skjer på kreditt. Gran oppretter egen konto for P. Persson, og fører opp kjøpesummen medregnet merverdiavgift som gjeld.

Innkjøpsverdien som føres på konto for varekjøp, er alltid uten merverdiavgift.

Ved salg til detaljist Dag Damm utstedes en utgående faktura med spesifikasjon av utgående merverdiavgift kr 350. Denne føres på konto 2700 Utgående merverdiavgift.

Salgsinntektene kr 1 400, er alltid uten merverdiavgift.

Grossisten skal legge ut kr 250 i fradragberettiget inngående merverdiavgift ved kjøp av varepartiet, og innkasserer kr 350 i utgående merverdiavgift ved salg. For dette partiet er han ansvarlig for å innbetale differansen på kr 100 til staten. Legg merke til at dette beløpet utgjør 25 % av verdiøkningen på dette handelsleddet.

REGISTRERING AV UTGÅENDE FAKTURA I REGNSKAPET TIL GROSSISTEN:

3000 Salgsinntekter		2700 Utgående mva.		15022 Dag Damm	
D	K	D	K	D	K
	1400		350	1750	

Detaljst Dag Damm

Utgående faktura for Gran blir inngående faktura for hans kunde, detaljist Dag Damm.

INNGÅENDE FAKTURA:

Varer	1400
25 % mva.	350
	<u>1750</u>

REGISTRERING AV INNGÅENDE FAKTURA I REGNSKAPET TIL DETALJISTEN:

4300 Varekjøp		2710 Inngående mva.		24050 Greger Gran	
D	K	D	K	D	K
1400		350			1750

KALKULASJON/BEREGNING AV SALGSPRIS:

Innkjøpsverdi	kr 1 400
60 % avanse	kr 840
Salgspris eks. mva.	kr 2 240
25 % mva.	kr 560
Salgspris med mva.	kr 2 800

REGISTRERING AV KONTANTSALG I REGNSKAPET TIL DETALJISTEN:

1900 Kontanter		2700 Utgående mva.		3000 Salgs- inntekter	
D	K	D	K	D	K
2800			560		2240

For dette varepartiet har detaljisten ansvar for å innbetale til staten differansen mellom inngående og utgående merverdiavgift: $\text{kr } 560 - \text{kr } 350 = \text{kr } 210$. Kontroller at det utgjør 25 % av merverdien på hans ledd!

De tre handelsleddene innbetaler til sammen $\text{kr } 250 + \text{kr } 100 + \text{kr } 210 = \text{kr } 560$. De fungerer som skatteinnkrevere for staten. Merverdiavgiften blir skilt ut på egne kontoer i regnskapet og påvirker ikke bedriftenes egne inntekter og kostnader. Den som til syvende og sist må betale avgiften, er forbrukeren, og det er også meningen!

4.1.2 AVGIFTSOPPGJØRET

Året er delt inn i seks avgiftsterminer, hver på 2 måneder.

Termin	Måned	Frist for å sende inn oppgave og betale skyldig avgift
1	januar/februar	10. april
2	mars/april	10. juni
3	mai/juni	31. august NB!
4	juli/august	10. oktober
5	september/oktober	10. desember
6	november/desember	10. februar neste år

terminer merverdiavgift

Fristene for å levere omsetningsoppgave og innbetale skyldig beløp er 1 måned og 10 dager etter terminens utløp, med unntak av 3. termin, som har forlenget frist til 31. august. Næringsdrivende med en omsetning under en million kroner per år kan søke om å få levere en gang per år.

Vi skal nå følge avgiftsoppgjøret for 6. termin 2014 i bedriften til Dag Damm. Samlet omsetning i november og desember 2014 er $\text{kr } 720\,000$ medregnet merverdiavgift. Avgiftsfri omsetning, hovedsakelig bøker, utgjør $\text{kr } 18\,000$.

Avgiftspliktig omsetning uten merverdiavgift er $\text{kr } 702\,000 / 1,25 = \text{kr } 561\,600$. Utgående merverdiavgift er: $\text{kr } 561\,600 \cdot 0,25 = \text{kr } 140\,400$.

Bedriften har registrert fradragsberettiget inngående merverdiavgift på innkjøpte varer og driftsmidler med til sammen $\text{kr } 105\,000$.

Vi skal:

1. Postere merverdiavgiftsoppgjøret i regnskapet
2. Beregne skyldig merverdiavgift for 6. termin
3. Fylle ut omsetningsoppgave
4. Postere innbetaling av skyldig merverdiavgift

konto 2740
Oppgjørs-
konto mva.

1. Postering av merverdiavgiftsoppgjøret

Første linje i kontooppstillingen viser summen av all merverdiavgift som er ført i forbindelse med anskaffelser (av varer og andre driftsmidler) og salg i november og desember. Avregningen av utgående og inngående merverdiavgift foretas på konto 2740 Oppgjørskonto mva. Ved slutten av hver termin avsluttes konto 2700 Utgående avgift og konto 2710 Inngående avgift mot denne. Saldoen på kontoen viser hvor mye bedriften skal betale, eventuelt hvor mye avgift den har til gode.

Dato		Bil. nr.	2700 Utgående mva.		2710 Inngående mva.		2740 Oppgjørskonto mva.	
			D	K	D	K	D	K
	Sum posteringer i november og desember			140 400	105 000			
31.12.	Overført utgående mva.	963	140 400					140 400
31.12.	Overført inngående mva.	963				105 000	105 000	

2. Beregning av skyldig merverdiavgift

Utgående merverdiavgift	kr 140 400
– Fradragsberettiget inngående merverdiavgift	<u>kr 105 000</u>
Skyldig avgift for 6. termin 014	<u>kr 35 400</u>

Skyldig avgift fremkommer som en kreditsaldo på konto 2740. Dersom den inngående avgiften er størst, blir det debetsaldo på kontoen. Det betyr i så fall at bedriften har penger til gode hos avgiftsmyndighetene. Dette kan forekomme ved investeringer og ekstraordinært store innkjøp. Det normale er at kontoen har kreditsaldo. Unntak gjelder for bedrifter med såkalt nullsats. De har full fradragsrett for inngående avgift selv om det de selger er fritatt for merverdiavgift. Virksomheter som står helt utenfor merverdiavgiftsloven (helsetjenester m.fl.), har ikke fradragsrett for inngående avgift. For slike virksomheter vil inngående merverdiavgift utgjøre en del av anskaffelseskostnaden.

Konto 2740 avsluttes mot Balanse. Den 31.12. viser den en gjeld på kr 35 400.

3. Utfylling og innsending av omsetningsoppgave

Dag Damm har en samlet omsetning og uttak (gjelder eiers uttak av varer) i 6. termin på kr 579 600 (kr 561 600 + kr 18 000). Legg merke til at omsetningsbeløpene som oppgis er uten merverdiavgift.

Avgiftsposter og tilleggsopplysninger

Avgiftsposter	Grunnlag	Beregnet avgift
Post 1 Samlet omsetning og uttak innenfor og utenfor merverdiavgiftsloven (mval)	579 600	
Post 2 Samlet omsetning og uttak innenfor mval. Summen av post 3, 4, 5 og 6. Avgift ikke medregnet	579 600	
Post 3 Omsetning og uttak i post 2 som er fritatt for merverdiavgift og omsetning med omvendt avgiftsplikt	18 000	
Post 4 Omsetning og uttak i post 2 med alminnelig sats, og beregnet avgift 25 %	561 600	140 400
Post 5 Omsetning og uttak i post 2 med redusert sats, og beregnet avgift 15 %		+
Post 6 Omsetning og uttak i post 2 med redusert sats, og beregnet avgift 8 %		+
Post 7 Beregningsgrunnlag for tjenester kjøpt fra utlandet og innenlands kjøp av klimakvoter og gull, og beregnet avgift 25 %		+
Post 8 Fradragsberettiget inngående avgift, alminnelig sats 25%		- 105 000
Post 9 Fradragsberettiget inngående avgift, redusert sats 15%		-
Post 10 Fradragsberettiget inngående avgift, redusert sats 8%		-
Post 11 Avgift å betale		35 400

Ved bruk av ferdigmodellen «Regnskap» blir omsetningsoppgaven fylt ut automatisk etter postering av alle forretningstilfellene. Merverdiavgiftsoppgaven skal leveres elektronisk til skatteetaten via Altinn.

4. Postere innbetaling av skyldig merverdiavgift

Fristen for å sende inn oppgaven for 6. termin 2014 og betale skyldig avgift er 10. februar 2015. Skyldig avgift fremkommer som en inngående kreditsaldo på konto 2740.

Betalingen blir registrert slik i regnskapet:

Dato		Bil. nr.	2380		2740	
			Kassekreditt		Oppgjørskonto mva.	
			D	K	D	K
01.01.	Inngående balanse					35 400
10.02.	Betalt avgift for 6. termin	174		35 400	35 400	

betaling
av mva.

4.1.3 HVORDAN DU FINNER MERVERDIAVGIFTEN

Merverdiavgiften beregnes av netto salgsverdi (salgsverdi eksklusiv eller uten mva):

Netto salgsverdi (uten mva.)	kr 600 (100 %)
+ 25 % mva: $600 \cdot 0,25$	<u>kr 150 (25 %)</u>
= Salgsverdi med mva.	<u>kr 750 (125 %)</u>

finne salgs-
verdi med mva

Siden salgsverdi med mva. utgjør 125 % av netto salgsverdi, kan vi finne salgsverdi med mva. ved å multiplisere netto salgsverdi med 1,25. I eksemplet over: $\text{Kr } 600 \cdot 1,25 = \text{kr } 750$.

finne netto
salgsverdi

Hvordan finner vi netto salgsverdi når vi får oppgitt salgsverdien med merverdiavgift?

Da må vi regne tilbake ved å dele på 1,25: $\text{Kr } 750 / 1,25 = \text{kr } 600$.

Vi ser at merverdiavgiften utgjør $25 / 100 = 1/4$ av salgsverdien uten merverdiavgift og $25 / 125 = 1/5$ av salgsverdien med merverdiavgift. Dette gjelder så lenge satsen er 25 %.

TENK ETTER

Kan du fylle ut de tomme cellene?

Netto salgsverdi	Merverdiavgift	Salgsverdi med mva
5000		
		2500
	1000	

✓ Nå kan du gjøre oppgavene 4.1–4.5.

4.2 KJØP OG SALG PÅ KREDITT - KUNDER OG LEVERANDØRER

Mesteparten av detaljhandelen med varer og tjenester skjer mot kontant betaling. Ved håndverkertjenester utstedes normalt faktura etter at avtalt tjeneste er utført. Mellom næringsdrivende er kredittsalg det mest vanlige. Varene sendes ofte over lange avstander, og det er praktisk at kjøperen får undersøkt varepartiet før det betales. Et salg regnes som gjennomført når varen er levert og fakturaen sendt. Inntil betaling mottas, har bedriften en utestående fordring som registreres på kundens konto i regnskapssystemet, og kjøperen har en tilsvarende gjeldspost.

I eksemplet Merverdiavgift i flere ledd i kapittel 4.1.1 posterte vi inngående og utgående fakturaer på kontoer for leverandører og kunder. Vi går nå grundigere igjennom emnet og tar opp:

1. Forskjeller og likheter mellom kontant- og kredittsalg
2. Lovbestemte krav til dokumentasjon av salg

4.2.1 KONTANTSALG OG KREDITTSALG

Kontantsalg med merverdiavgift

Møbelhansen AS selger en sofa til Berit Berg den 03.04.2014. Hun betaler kontant med [kontantsalg](#) bankkort.

Dato	Bilag		1920 Bankinnskudd		2700 Utgående mva.		3000 Salgsinntekter	
			D	K	D	K	D	K
03.04.2014	186	Kontantsalg	5 000			1 000		4 000

Kreditsalg med merverdiavgift

[kreditsalg](#)

Møbelhansen AS selger en sofa til Berit Berg den 03.04.2014. Hun mangler penger og får 30 dagers betalingsutsettelse. Møbelhansen AS utsteder en faktura. Den 03.05. overfører hun det beløpet hun skylder til bedriftens bankkonto.

Dato	Bilag		15402 Berit Berg		1920 Bankinnskudd		2700 Utgående mva.		3000 Salgsinntekter	
			D	K	D	K	D	K	D	K
03.04.2014	186	Utg. faktura per 30 dager	5 000					1 000		4 000
03.05.2014	197	Mottat via nettbank		5 000	5 000					

I begge tilfeller oppstår bedriftens salgsinntekt på kr 4 000 i det øyeblikket da Berit overtar eiendomsretten til sofaen.

Ved kontantsalg kommer innbetalingen samtidig med salgsinntekten. Innbetalingen er kr 1 000 større enn salgsinntekten på grunn av merverdiavgiften.

Ved kreditsalg føres salgsprisen med merverdiavgift som en fordring på Berit Berg. Når hun betaler, forsvinner fordringen, og bedriften får i stedet penger inn på bankkontoen.

Som privatperson har ikke Berit fradragsrett for inngående merverdiavgift. Sofaen koster henne derfor kr 5 000.

Kredittkjøp med merverdiavgift

Flittiglise AS bestiller et parti vårbloster fra Blomsterolsen AS og mottar inngående faktura [kredittkjøp](#) på kr 3 000 + merverdiavgift kr 750, i alt kr 3 750.

Dato	Bilag		1920 Bankinnskudd		24017 Blomsterolsen		2700 Inngående mva.		4300 Varekjøp	
			D	K	D	K	D	K	D	K
13.04.2014	88	Inng. faktura per 15 dg.				3 750	750		3 000	
28.04.2014	96	Betalt via nettbank		3 750	3 750					

Her føres kjøpesummen med merverdiavgift som gjeld til leverandøren. Når partiet betales, krediteres bankkontoen, og leverandørkontoen debiteres.

4.2.2 DOKUMENTASJON AV SALGET

Fakturaer utstedes ikke bare ved kredittsalg. Næringsdrivende skal dokumentere alt salg av varer og tjenester uavhengig av når betaling finner sted. Bokføringsloven stiller krav om at et salgsdokument (en faktura) minst skal inneholde:

1. Nummer og dato for utstedelse av dokumentasjonen
2. Angivelse av partene (gjelder ikke ved kontantsalg fra detaljist til forbruker)
3. Ytelsens art og omfang
4. Tidspunkt og sted for levering av ytelsen
5. Vederlag og betalingsforfall
6. Eventuell merverdiavgift og andre avgifter knyttet til transaksjonen som kreves spesifisert i lov eller forskrift

Sjekk hvor mange av disse opplysningene du finner på kassalappen neste gang du kjøper noe!

Ved kontantsalg fra detaljist er kassekvitteringen et salgsdokument. Du oppgir ikke navn når du som privatperson handler i en butikk. For bokføringspliktige som kjøper varer og tjenester som inngår i næringsvirksomheten, er reglene annerledes.

Ved salg til næringsdrivende er hovedregelen at det utstedes et salgsdokument hvor begge parter navn, adresse og organisasjonsnummer (med tilføyelsen mva. dersom de er registrert i merverdiavgiftsregisteret) fremgår.

BRUK AV FAKTURA

Didrik Sunde & Sønn i Florø driver rørleggerforretning. De er nettopp ferdige med en jobb for Åse Lindberg. Her følger utdrag av den fakturaen de sender. Kontroller at alle opplysninger som kreves, er kommet med.

Didrik Sunde & Sønn

Havnegata 199
6900 Florø
Organisasjonsnummer: NO 999 000 999 MVA

Til
Åse Lindberg
Bergstien 18
6900 FLORØ

FAKTURA nr. 652
Dato: 2014-05-13
Per 15 dager

Antall	Spesifikasjon	Pris	Beløp
1 stk.	Dusjkabinett, Porsgrunn Showerama 8 – 5,90 · 90	kr 12 000	kr 12 000
1 stk.	Termostat varmtvannsbeholder	kr 400	kr 400
4 timer	Arbeid	kr 550	kr 2 200
	Netto		kr 14 600
	25 % merverdiavgift		kr 3 650
	Sum å betale		kr 18 250

Sammen med fakturaen sendes en giroblankett hvor selgerens navn og adresse samt bankkontonummer og forfallsdato er ferdig utfylt. Det er også oppgitt et KID-nummer som gjør at betaleren lett blir identifisert. Fakturaen kan enten sendes i posten eller elektronisk som e-faktura. Det er vanlig å inngå avtale med faste forretningsforbindelser om bruk av e-faktura eller avtalegiro.

Didrik Sunde & Sønn bokfører fakturaen han sender, og pengene han mottar ved forfall:

Dato		Bil. nr.	1920 Bankinnskudd		15 073 Åse Lindberg		2700 Utgående mva.		3000 Salgsinntekter	
			D	K	D	D	K	K	D	K
13.04.	Faktura per	652			18 250			3 650		14 600
14.04.	15 dager									
28.04.	Mottatt bankgiro	668	18 250			18 250				

Bokføringsloven stiller krav om kundespesifikasjon: Næringsdrivende må sørge for nøyaktig dokumentasjon av alle transaksjoner med kundene sine. Det må derfor opprettes egen konto for hver enkelt kunde. I henhold til NS 4102 skal de to første sifrene i kontonummeret være 15. Det er vanlig å gi kundekontoer et femsifret kontonummer.

Tilsvarende regler gjelder for spesifikasjon av bedriftens mellomværende med leverandørene sine. Hver leverandør tildeles et femsifret kontonummer som begynner med 24.

Bedrifter må altså sørge for oversikt over alle økonomiske transaksjoner med forretningsforbindelsene sine, og hva de har til gode fra, eller skylder, den enkelte.

4.2.3 AVSLUTNING AV KUNDER OG LEVERANDØRER

Når vi avslutter regnskapet, er det ikke hensiktsmessig å vise hver enkelt kunde- eller leverandørsaldo i balansen. Det vil gi altfor mange poster og gå ut over lesbarheten. Vi salderer derfor alle kundekontoene, utarbeider en saldoliste, og overfører summen av alle kundesaldoene til konto 1500 Kundefordringer i balansen. Tilsvarende fremgangsmåte bruker vi for leverandørene, og fører leverandørsaldoen til konto 2400 Leverandørgjeld på balansens creditside.

konto 1500
Kunde-
fordringer

konto 2400
Leverandør-
gjeld

saldoliste

Dato		Bil.nr.	15021 Arne Bergeng		15042 Florø Hotell		24007 Rør & Sanitær AS		24016 Bergen Rørhandel AS		24023 Strande & Co.	
			D	K	D	K	D	K	D	K	D	K
30.06.	Råbalanse		19 570	4 300	38 370	16 910	56 350	68 790	75 710	97 460	73 100	89 890
30.06.	Til resultat											
30.06.	Til balanse			15 270		21 410	12 440		21 750		16 790	
	Sum		19 570	19 570	38 320	38 320	68 790	68 790	97 460	97 460	89 890	89 890

Saldoliste per 30.06.14 for kunder

15021	Arne Bergeng	kr 15 270
15042	Florø Hotell	kr 21 410
Sum kunder		kr 36 680

Saldo per 30.06.14 for leverandører

24007	Rør & Sanitær AS	kr 12 440
24016	Bergen Rørhandel AS	kr 21 750
24023	Strande & Co.	kr 16 790
Sum leverandører		kr 50 980

Balanse per 30.06.14

1500 Kundefordringer	36 680	2400 Leverandørgjeld	50 980
----------------------	--------	----------------------	--------

Vi ser at hver enkelt saldo for kunder og leverandører først er overført til saldolistene. Deretter er summene ifølge saldolistene overført til balansens samlekontoter 1500 Kundefordringer og 2400 Leverandørgjeld (se pilene).

✓ Nå kan du gjøre oppgavene 4.6–4.9.

4.3 KREDITNOTAER OG KONTANTRABATTER

4.3.1 KREDITNOTAER

korreksjons-
bilag

Når vi kjøper og selger varer, hender det av og til at fakturaen er feil. Årsaken kan være at kjøperen mottar mindre varer enn det fakturaen lyder på, eller at hun mottar andre varer enn det som er bestilt. Det kan hende at kjøperen får prisavslag eller krever retur fordi varen har en mangel. Selgeren må i slike tilfeller skrive ut en kreditnota, som blir et korreksjonsbilag til fakturaen.

EKSEMPEL – KREDITNOTA VAREKJØP

Hystad Sport AS kjøper ski fra Salomon og mottar faktura datert 12.01. Et sammendrag av fakturaen ser slik ut:

Faktura

Varer	kr	21 500
25 % merverdiavgift	kr	5 375
	kr	26 875

Når varene blir levert, viser det seg at et par slalåmski er skadet. Salomon ber om å få skiene tilbake, og 20.01. sender de en kreditnota på skiene. Et sammendrag av kreditnotaen ser slik ut:

Kreditnota

Skade på et par slalåmski Verse 7	kr	-900
25 % merverdiavgift	kr	-225
	kr	- 1 125

Vi legger merke til at beløpene på kreditnotaen har minustegn. Dette er fordi kreditnotaen skal gå til fradrag i fakturabeløpet.

En kreditnota har vanligvis forfall på samme dato som fakturaen den hører til.

27.01. betaler Hystad Sport AS med giro og trekker fra kreditnotaen.

Faktura av 12.01.	kr	26 875
- kreditnota av 20.01.	kr	1 125
Å betale	kr	25 750

Hystad Sport AS fører fakturaen, kreditnotaen og betalingen slik:

Bilag nr.	Dato	Tekst	1920 Bank-innskudd		24010 Salomon AS		2710 Inngående merverdiavgift		4300 Varekjøp	
			D	K	D	K	D	K	D	K
7	12.01.	Varekjøp per 15 dager				26 875	5 375		21 500	
18	20.01.	Kreditnota per 27.1.			1 125			225		900
23	27.01.	Betalt med giro		25 750	25 750					

postering av kreditnota

kreditnotaen
føres motsatt
av fakturaen

Fakturaen registrerer vi på vanlig måte. Kreditnotaen med merverdiavgift fører vi til debet på konto 24010 Salomon AS. Gjelden til leverandøren blir mindre. Beløpet uten merverdiavgift fører vi til kredit på konto 4300 Varekjøp og den inngående merverdiavgiften til kredit på konto 2710. Både varekjøpet og den inngående merverdiavgiften blir mindre.

Vi ser at kreditnotaen blir ført på de samme kontoene som fakturaen, men på motsatt side av kontoene.

Etter å ha registrert betalingen ser vi at kontoen til Salomon AS går i null. Fakturaen er oppgjort.

EKSEMPEL – KREDITNOTA VARESALG

Hystad Sport AS selger varer til Idrettslaget Runar. Kredittiden er 10 dager netto, og selgeren skriver en faktura til kunden 15.01. Et sammendrag av fakturaen ser slik ut:

Faktura

Diverse varer	kr	2 000
25 % merverdiavgift	kr	500
	kr	2 500

To dager senere ringer en representant for idrettslaget og forteller at det var ført opp varer på fakturaen som de ikke hadde mottatt. Hun ber om en kreditnota. Hystad Sport AS sender kreditnota 17.01.

Kreditnota

For mye fakturert 15.01	kr	-200
25 % merverdiavgift	kr	-50
	kr	- 250

På forfallsdagen betaler idrettslaget med nettgiro:

Faktura av 15.01.	kr	2 500
– kreditno ta av 17.01.	kr	250
Å betale	kr	2 250

Hystad Sport AS fører fakturaen, kreditnotaen og betalingen slik:

Bilag nr.	Dato	Tekst	15001 Idrettslaget Runar		1920 Bank- innskudd		2700 Utgående merverdiavgift		3000 Avgiftpliktig varesalg	
			D	K	D	K	D	K	D	K
13	15.01.	Varesalg per 10 dager	2 500					500		2 000
18	17.01.	Kreditnota per 25.1.		250			50		200	
21	25.01.	Mottatt betaling		2 250	2 250					

Fakturaen fører vi som et vanlig varesalg. Kreditnotaen er en korleksjon av fakturaen, og vi fører derfor beløpet med merverdiavgift til kredit på konto 15001 Idrettslaget Runar. Kravet på kunden blir mindre. Varebeløpet uten merverdiavgift fører vi til debet på konto 3000 Avgiftspliktig varesalg, og den utgående merverdiavgiften fører vi til debet på konto 2700. Både salgsinntekten og den utgående merverdiavgiften blir mindre.

✓ Nå kan du gjøre oppgavene 4.10 og 4.11.

4.3.2 KONTANTRABATTER

Kontantrabatt får kjøperen fordi hun betaler hurtig. Mange bedrifter frister kundene sine med kontantrabatter for å få raskere betaling. Normalt må kunden passe på å trekke fra kontantrabatten selv når hun betaler fakturaen. Kontantrabatter blir ellers ført på nøyaktig samme måte som kreditnotaer. Vi viser et eksempel på føring av kontantrabatt ved kjøp.

for å få
raskere
betaling

EKSEMPEL – KONTANTRABATT

Hystad Sport AS kjøper 13. januar varer fra Swix Sport AS. Betalingsbetingelsen er per 10 dager – 2 % kontantrabatt. Det vil si at kjøperen kan trekke fra 2 % rabatt dersom hun betaler innen ti dager.

Sammendrag av fakturaen

Varer	kr	25 080
+ 25 %	kr	6 270
	kr	31 350

23. januar betaler Hystad Sport AS med nettgiro. Fakturaen blir betalt innen ti dager, og kjøperen trekker derfor fra kontantrabatten:

Faktura av 13. januar	kr	31 350
– 2 % kontantrabatt	kr	627
	kr	30 723

I regnskapet blir fakturaen og betalingen registrert slik:

Bilag nr.	Dato	Tekst	1920 Bank-innskudd		24012 Swix Sport AS		2710 Inngående merverdiavgift		4300 Varekjøp	
			D	K	D	K	D	K	D	K
11	13.01.	Varekjøp per 10 dager				31 350	6 270		25 080	
20	23.01.	Betalt med nettgiro		30 723	30 723					
20	23.01.	2 % kontantrabatt			627			125,40		501,60

Betalingen fører vi på vanlig måte. Vi krediterer konto for bankinnskudd og debiterer leverandørens konto med kr 30 723.

Vi ser nå at konto 24012 «ikke stemmer». Fakturaen er betalt og oppgjort, men kontoen går ikke i null. Forskjellen skyldes kontantrabatten, som vi må føre på en egen linje.

Rabattbeløpet uten merverdiavgift finner vi slik:

$$\text{kr } 627 \cdot \frac{100}{125} = \text{kr } 501,60$$

Merverdiavgiften på rabatten blir:

$$\text{kr } 627 - \text{kr } 501,60 = \text{kr } 125,40$$

Rabatten kan også finnes ved å beregne 2 % av hvert av beløpene i fakturaen:

$$\text{kr } 25\,080 \cdot 0,02 = \text{kr } 501,60$$

$$\text{kr } 6\,270 \cdot 0,02 = \text{kr } 125,40$$

$$\text{kr } 31\,350 \cdot 0,02 = \text{kr } 627,00$$

Rabatten med merverdiavgift, kr 627, fører vi til debet på konto 24012. Legg merke til at vi nå har like stort beløp til debet som til kredit på leverandørens konto. Kontoen går i null.

Rabattbeløpet uten merverdiavgift fører vi til kredit på konto 4300. Varekjøpet blir mindre. Den inngående merverdiavgiften blir også mindre. Vi krediterer derfor konto 2710.

rabatt-
beløpet uten
merverdi-
avgift

regel for
føring av
kreditnotaer
og rabatter

Både rabatter og kreditnotaer er korreksjonsposter til fakturaen. Vi fører dem på de samme kontoene som fakturaene, men på motsatt side av kontoene.

✓ Nå kan du gjøre oppgavene 4.12–4.14.

4.4 SALGS- OG BETALINGSBETINGELSER

kjøper og selger må være enige om hva en oppgitt pris skal dekke

salgsklausul

fob-klausul

betalings-
betingelse

Kjøper og selger må være enige om hva en oppgitt pris skal dekke. En salgsklausul avklarer fordelingen av utgiftene til transport og forsikring mellom kjøper og selger, og fastslår når ansvaret går over på kjøperen. Ofte benyttes en fob-klausul. Den innebærer at selgeren dekker kostnadene med å levere varene på nærmeste godsterminal, og at kjøperen betaler frakt og transportforsikring fra terminalen til eget lager. Hvis selgeren også betaler frakt, andre transportkostnader og forsikring, blir dette lagt til i fakturaen og registrert på konto 6100 Frakt o.l. ved vareforsendelser.

En betalingsbetingelse uttrykker selgerens krav om når en faktura forfaller til betaling. Formuleringen «per 10 dager netto» betyr at betalingsfristen inntreffer 10 dager etter at fakturaen er utstedt (datert). Vanligvis er nøyaktig forfallsdato oppgitt på innbetalingsblanketten som følger med fakturaen.

Vi har også sett at betalingsbetingelser kan inneholde tilbud om kontantrabatt ved rask betaling.

4.5 KONTERINGSSKJEMAER OG POSTERINGSJOURNALER

I denne boka har vi vist hvordan regnskap føres og avsluttes i et rubrikkhovedboksystem. Det gir god oversikt over alle bevegelsene på den enkelte kontoen, og bidrar til økt forståelse når nye regnskapsemner blir presentert. Når posteringsoppgavene omfatter mange ulike forretningstilfeller og mange kunde- og leverandørkontoer, kan det være tungvint å bruke et oppsett med mange «bortoverkontoer». Det kan da være enklere å benytte konteringsskjemaet/posteringsjournalen til regnskapsmodellen som du finner i nettressursen til boka:

Dato	Bilag nr.	Tekst	Debetkonto			Kreditkonto			Brutto beløp	Netto-beløp	2700 Utg. mva	2710 Inng. mva
			Nr.	Kontonavn	Mva	Nr.	Kontonavn	Mva				

Før postering legger du inn koder for merverdiavgift (1 for inngående, 2 for utgående) og for de ulike avgiftssatsene, og du oppretter kontoer for hver enkelt kunde og leverandør. Ved hvert forretningstilfelle angir du kontonummeret til den kontoen som skal debiteres og til den som skal krediteres. Navnet på kontoene kommer da automatisk opp. Merverdiavgift føres etter bruttometoden. Det vil si at alle kjøp og salg registreres med beløp som inkluderer merverdiavgift. Merverdiavgiften blir skilt ut automatisk og ført på rett konto for inngående eller utgående merverdiavgift.

Hvis du ønsker å øve deg på posteringer uten å bruke PC, kan du lage ditt eget manuelle konteringsskjema, eller skrive ut det som ligger i nettressursen:

koder for merverdiavgift

kontoer for hver enkelt kunde og leverandør

merverdiavgift føres etter bruttometoden

Posteringskjema (konteringsskjema)

			Debet		Kredit	
Dato	Bilag	Tekst	Kontonr. og kontonavn	Beløp	Kontonr. og kontonavn	Beløp

4.6 SAMMENDRAG

Merverdiavgift er en generell avgift på kjøp av varer og tjenester. Den oppkreves og innbetales av næringsdrivende som er avgiftspliktige etter lov om merverdiavgift. Det gjelder alle virksomheter med årlig omsetning og uttak på over kr 50 000. Merverdiavgift er en **flerleddsavgift**. Den enkelte næringsdrivende betaler inngående avgift ved kjøp, oppkrever utgående avgift ved salg og innbetaler differansen mellom utgående og inngående avgift til staten. Det betyr at hun står ansvarlig for å innbetale **merverdiavgift av verdiøkningen** (merverdien) på sitt ledd.

Ved **kreditsalg** blir inntekten registrert når vi utsteder en utgående faktura selv om innbetalingen kommer senere. Fordringen, som inkluderer merverdiavgift, blir ført til debet på en kundekonto. Vi krediterer konto 3000 Avgiftspliktig varesalg for netto salgsinntekt og fører den utgående merverdiavgiften til kredit på konto 2700 Utgående merverdiavgift. Når kunden betaler, krediteres kontoen.

Ved **kredittkjøp** blir utgiften eksklusive merverdiavgift ført til debet på en kostnadskonto (for eksempel 4300 Varekjøp), og merverdiavgiften på konto 2710 Inngående merverdiavgift. Kjøpesummen, inklusive merverdiavgift, krediteres en leverandørkonto, og står som en gjeld i regnskapet inntil vi betaler. Da debiteres kontoen.

Regnskapet må innrettes slik at vi til enhver tid har **full oversikt over alle transaksjoner med kunder og leverandører**. Ved regnskapsavslutningen utarbeider vi en **saldoliste** som viser hva vi skylder hver enkelt leverandør. Summen av disse saldoene vises i utgående balanse på konto 2400 Leverandørgjeld. Tilsvarende utarbeides det saldoliste for alle kundefordringene. Summen vises i balansen på konto 1500 Kundefordringer.

En **kreditnota** er et **korreksjonsbilag** til en faktura. Den utstedes når det fakturerte beløpet av en eller annen grunn er for høyt og må rettes. Kreditnotaen føres på de samme kontoene som fakturaen ble ført på, men på motsatt side.

Kontantrabatt er et prisavslag som kjøperen får ved rask betaling. Fristen for å få rett til kontantrabatt er oppgitt i fakturaen. Kontantrabatten føres på de samme kontoene som fakturaen ble ført på, men på motsatt side av dem.

4.7 OPPGAVER

Arbeidsbok og løsningsforslag til alle oppgavene finner du i nettressursen til læreverket.

Oppgave 4.1

Gå ut fra avgiftspliktig varesalg med generell merverdisats på 25 %.

Finn den utgående merverdiavgiften og salgsverdien med merverdiavgift når salgsverdien *uten* merverdiavgift er:

- a) kr 68 200
- b) kr 14 600

Oppgave 4.2

Gå ut fra avgiftspliktig varesalg med generell merverdisats på 25 %.

Finn salgsverdien uten merverdiavgift og den utgående avgiften når salgsverdien *med* merverdiavgift er:

- a) kr 21 000
- b) kr 77 875

Oppgave 4.3

Gå ut fra avgiftspliktig varesalg med generell merverdisats på 25 %.

Finn varesalget *med* og *uten (inklusive og eksklusiv)* merverdiavgift når den utgående merverdiavgiften er:

- a) kr 3 760
- b) kr 6 800

Oppgave 4.4

På næringsmidler er det en *redusert merverdisats* på 15 %.

En liter H-melk selges i butikk for kr 17,90 inklusive merverdiavgift.

- a) Finn ut hvor mye merverdiavgiften utgjør av melkeprisen.

På adgangsbilletter til en rekke kulturarrangementer beregnes det merverdiavgift etter *lav sats*.

- b) Du betaler kr 108 for en kinobillett. Hvor mye av dette er merverdiavgift?

Oppgave 4.5

I regnskapet til Gina Grans garn finner du disse opplysningene:

Dato		2700 Utgående merverdiavgift		2710 Inngående merverdiavgift		2740 Oppgjørskonto merverdiavgift	
01.01.	Inngående balanse						44 000
Jan.	Posteringer		80 000	55 000			
Feb.	Posteringer		85 000	65 000		44 000	
28.02.	Overført utg. mva.	165 000					165 000
28.02.	Overført inng. mva.				120 000	120 000	

Kontoene som viser motposteringene til posteringene i januar og februar, er ikke tatt med.

1. Forklar de ulike beløpene på konto 2740 Oppgjørskonto merverdiavgift
2. Poster disse hendelsene:
 - a) I mars blir det registrert utgående avgift på kr 84 000 og inngående avgift på kr 57 000.
 - b) 10. april betaler bedriften skyldig merverdiavgift for 1. termin med kr ?

- c) I april blir det registrert utgående avgift på kr 80 000 og inngående avgift på kr 70 000.
- d) Den 30.04. overføres utgående merverdiavgift for 2. termin til oppgjørskonto for merverdiavgift med kr?
- e) Den 30.04. overføres inngående merverdiavgift for 2. termin til oppgjørskonto for merverdiavgift med kr ?

3. Spørsmål:

- a) Hva skylder bedriften i merverdiavgift for 2. termin?
- b) Hva er fristen for å sende inn omsetningsoppgave og betale dette beløpet?
- c) Hvordan skal omsetningsoppgaven leveres?

PRESISERINGER TIL DE POSTERINGSOPPGAVENE SOM FØLGER

Teksten i kursiv angir bilaget som dokumenterer posteringen.

- «Faktura fra» er en *inngående faktura* som vi mottar fra en leverandør i forbindelse med varekjøp.
- «Kopi av faktura til» brukes i forbindelse med salg. Vi har utstedt en *utgående faktura* til en kunde, og bruker kopi av fakturaen som bilag i vårt eget regnskap.
- Formuleringen «per 10 (eller et annet antall) dager netto» betyr at prisen gjelder for det oppgitte antallet dager. Ved forsinket betaling kan det bli aktuelt med etterskuddsrente.

Oppgave 4.6

Anne Kristiansen etablerer egen virksomhet 01.04.2014. I april har hun disse forretningstilfellene:

02.04.	Kvittering bankkort		
	Kjøpt kontorrekvisita	kr	500
	+ 25 % merverdiavgift	kr	125
		kr	<u>625</u>
03.04.	Kopi av faktura til Vibeke Lund, Drøbak		
	Varer per 10 dager netto	kr	8 100
	+ 25 % merverdiavgift	kr	2 025
		kr	<u>10 125</u>
10.04.	Faktura fra Nils Jensen, Tønsberg		
	Varer per 15 dager netto	kr	15 000
	+ 25 % merverdiavgift	kr	3 750
		kr	<u>18 750</u>
13.04.	Nettgiro		
	Mottatt fra Vibeke Lund	kr	10 125

15.04. Nettgiro	
Betalt strøm	kr 4 200
+ 25 % merverdiavgift	kr 1 050
	<u>kr 5 250</u>
17.04. Kopi av faktura til Linda Fredriksen, Oslo	
Varer per 30 dager netto	kr 11 000
+ 25 % merverdiavgift	kr 2 750
	<u>kr 13 750</u>
25.04. Nettgiro	
Betalt til Nils Jensen, Tønsberg	kr 18 750
27.04. Faktura fra PC-Import AS	
Kjøpt ny PC med skriver per 10 dager netto	kr 17 000
+ 25 % merverdiavgift	kr 4 250
	<u>kr 21 250</u>
30.04. Salgssammendrag i april	
Kontant	kr 10 640
Bankkort	kr 33 110
Salg i butikken medregnet merverdiavgift	<u>kr 43 750</u>
30.04. Innskuddskvittering/kassekreditt	
Satt inn i banken	kr 20 000
30.04. Internt bilag	
Overført utgående mva. til oppgjørskonto	kr ?
Overført inngående mva. til oppgjørskonto	kr ?

- a) Opprett kontoer og registrer bilagene i april.
- b) Fyll ut omsetningsoppgaven til skatteetaten. Du finner skjema i den digitale arbeidsboka (4.6, b).
- c) Hvor mye skylder bedriften i merverdiavgift? Når skal beløpet betales?

Oppgave 4.7

Optimus AS har disse forretningstilfellene i juni 2014

02.06. Kvittering bankkort	
Betalt bensin til varebilen	kr 420
+ 25 % merverdiavgift	kr 105
	<u>kr 525</u>
04.06. Faktura fra Oslo Bilreparasjon AS	
Service på varebilen per 10 dager netto	kr 2 400
+ 25 % merverdiavgift	kr 600
	<u>kr 3 000</u>

10.06.	Kopi av faktura til Mons Wangen, Oslo	
	Varer per 20 dager netto	kr 13 100
	+ 25 % merverdiavgift	<u>kr 3 275</u>
		<u>kr 16 375</u>
14.06.	Nettgiro	
	Betalt til Oslo Bilreparasjon AS	kr 3 000
18.06.	Nettgiro	
	Betalt telefonregning	kr 1 800
	+ 25 % merverdiavgift	<u>kr 450</u>
		<u>kr 2 250</u>
20.06.	Faktura fra Nora Industrier AS, Oslo	
	Varer per 15 dager netto	kr 19 000
	+ 25 % merverdiavgift	<u>kr 4 750</u>
		<u>kr 23 750</u>
25.06.	Kontantbilag	
	Kjøpt frimerker (herav merverdiavgift kr 35)	kr 175
25.06.	Nettgiro	
	Betalt husleie	kr 6 200
26.06.	Kopi av faktura til Mona Mork, Asker	
	Varer per 15 dager netto	kr 22 500
	+ 25 % merverdiavgift	<u>kr 5 625</u>
		<u>kr 28 125</u>
28.06.	Faktura fra Huseby Møbler AS, Oslo	
	Kjøpt kontormøbler per 10 dager netto	kr 16 800
	+ 25 % merverdiavgift	<u>kr 4 200</u>
		<u>kr 21 000</u>
30.06.	Nettgiro	
	Mottatt fra Mons Wangen, Oslo	kr 16 375
30.06.	Internt bilag	
	Overført utgående mva. til oppgjørskonto	kr ?
	Overført inngående mva. til oppgjørskonto	kr ?

[Det forutsettes her at bedriften overfører utgående og inngående merverdiavgift til oppgjørskonto hver måned, slik at avgiften for mai allerede er overført.]

Opprett kontoer og registrer bilagene i juni. Begynn med bilag nummer 433.

Oppgave 4.8

En bedrift kjøper ny varebil for kr 268 125 med merverdiavgift.

Beregn kostprisen på vare bilen.

Oppgave 4.9

Katrine Fjeldstad har denne foreløpige saldobalansen per 20.12.2014:

Kontonr.	Konto	Debet	Kredit
1250	Inventar	93 000	
1460	Varebeholdning	220 000	
1500	Kundefordringer	156 000	
1900	Kontanter	4 200	
2050	Fjeldstad kapital		220 100
2060	Fjeldstad privat	150 600	
2380	Kassekreditt		153 400
2400	Leverandørgjeld		78 500
2700	Utgående merverdiavgift		48 400
2710	Inngående merverdiavgift	25 500	
2740	Oppgjørskonto merverdiavgift		
3000	Avgiftspliktig varesalg		930 000
4300	Varekjøp	590 000	
6010	Avskrivninger		
6300	Husleie	84 000	
6900	Telefon og porto	25 800	
7500	Forsikringer	9 400	
7790	Andre driftskostnader	67 300	
8150	Rentekostnader	4 600	
		1 430 400	1 430 400

Saldoliste for kunder og leverandører per 20. desember 2014 viser:

Konto	Kontonavn	Debet	Kredit
15007	Julie Hartvigsen AS	135 000	
15012	Finn Gregersen Motor AS	21 000	
24006	Fredrik Josefsen		78 500
		156 000	78 500

I slutten av desember har Katrine Fjeldstad noen bilag som fortsatt ikke er registrert:

21.12. *Kopi av faktura til Julie Hartvigsen AS*

Varer per 30 dager netto

+ 25 % merverdiavgift

kr 12 500

kr 3 125

kr 15 625

23.12. <i>Nettgiro</i>	
Mottatt fra Finn Gregersen Motor AS	kr 21 000
24.12. <i>Kvittering bankkort</i>	
Kjøpt kontorrekvisita	kr 400
+ 25 % merverdiavgift	kr 100
	<u>kr 500</u>
27.12. <i>Faktura fra Fredrik Josefsen</i>	
Varer per 30 dager netto	kr 3 900
+ 25 % merverdiavgift	kr 975
	<u>kr 4 875</u>
31.12. <i>Internt bilag</i>	
Saldo på privatkontoen overført til konto for egenkapital	kr ?
31.12. <i>Internt bilag</i>	
Varebeholdning per 31.12. er kr 240 000	
Endring i varebeholdningen	kr ?
31.12. <i>Internt bilag</i>	
Avskrivning av inventaret i 2008	kr
31.12. <i>Internt bilag</i>	
Utgående mva. overført til oppgjørskontoen	kr ?
Inngående mva. overført til oppgjørskontoen	kr ?

- Registrer resten av bilagene i desember. Begynn med bilag nummer 867.
- Avslutt regnskapet per 31.12.14.
- Sett opp saldolister for kunder og leverandører.
- Hvor mye merverdiavgift skylder Katrine Fjeldstad for 6. termin?

Oppgave 4.10

Hystad Sport AS har blant annet disse bilagene i februar:

04.02. Faktura fra Norheim Sport AS per 10 dager	
Varer	kr 2 500
+ 25 % merverdiavgift	kr 625
	<u>kr 3 125</u>
05.02. Faktura fra Salomon AS per 15 dager	
Varer	kr 3 100
+ 25 % merverdiavgift	kr 775
	<u>kr 3 875</u>
09.02. Kreditnota fra Norheim Sport AS. Kreditnotaen gjelder faktura av 4. februar.	
Retur av varer	kr 400
+ 25 % merverdiavgift	kr 100
	<u>kr 500</u>

13.02. Kopi av faktura til Idrettslaget Runar per 10 dager	
Varer	kr 1 800
+ 25 % merverdiavgift	kr 450
	<u>kr 2 250</u>
14.02. Nettgiro Betalt til Norheim Sport AS	
Faktura av 4. d.m.	kr 3 125
– kreditnota av 9. d.m.	kr 500
	<u>kr 2 625</u>
16.02. Kreditnota fra Salomon AS	
Prisavslag på faktura av 5. februar	kr 200
+ 25 % merverdiavgift	kr 50
	<u>kr 250</u>
17.02. Kopi av kreditnota til Idrettslaget Runar	
Retur av varer	kr 400
+ 25 % merverdiavgift	kr 100
	<u>kr 500</u>
20.02. Nettgiro	
Betalt til Salomon AS	kr ?
23.02. Nettgiro	
Mottatt fra Idrettslaget Runar	kr ?

Registrer forretningstilfellene.

Oppgave 4.11

Firmaet Knut Jørgensen, Bergen:

Balanse per 1. januar 2014			
<i>Eiendeler:</i>		<i>Egenkapital og gjeld:</i>	
Varebil	17 000	Jørgensen kapital	36 100
Inventar	15 300	Kassekreditt	20 400
Varebeholdning	24 200	Leverandørgjeld	48 950
Kundefordringer	55 200	Skyldig merverdiavgift	10 200
Kontanter	3 950		
	<u>115 650</u>		<u>115 650</u>

Saldoliste for kunder og leverandører per 1. januar 2014 viser:

Konto	Kontonavn	Debet	Kredit
15 008	Hjalmar Mjøs	55 200	
24 006	Berglund AS		48 950
		55 200	48 950

I tillegg til de kontoene som er nevnt i balansen, skal du bruke disse kontoene:

2060	Privatkonto	4300	Varekjøp
2700	Utgående merverdiavgift	6010	Avskrivning biler
2710	Inngående merverdiavgift	6017	Avskrivning inventar
3000	Avgiftspliktig varesalg	7790	Andre driftskostnader

Første ledige kundennummer er 15025, og første ledige leverandørnummer er 24016.

Bedriften har disse bilagene i januar. Begynn med bilag nummer 1.

03.01.	Faktura fra Facit AS per 10 dager		
	Kjøpt kopimaskin	kr	15 800
	+ 25 % merverdiavgift	kr	3 950
		kr	<u>19 750</u>
05.01.	Kontantbilag		
	Kjøpt kontorrekvisita	kr	200
	+ 25 % merverdiavgift	kr	50
		kr	<u>250</u>
05.01.	Kopi av faktura til Hjalmar Mjøs		
	Varer per 10 dager netto	kr	6 500
	+ 25 % merverdiavgift	kr	1 625
		kr	<u>8 125</u>
06.01.	Faktura fra Berglund AS per 10 dager		
	Varer	kr	14 000
	+ 25 % merverdiavgift	kr	3 500
		kr	<u>17 500</u>
08.01.	Kopi av kreditnota til Hjalmar Mjøs		
	Retur av varer vedrørende faktura av 5. januar	kr	600
	+ 25 % merverdiavgift	kr	150
		kr	<u>750</u>
09.01.	Kreditnota fra Berglund AS		
	10 % prisavslag på faktura av 6. januar	kr	1 400
	+ 25 % merverdiavgift	kr	350
		kr	<u>1 750</u>
10.01.	Nettgiro		
	Betalt til Berglund AS	kr	48 950
13.01.	Nettgiro		
	Betalt til Facit AS	kr	?
15.01.	Giroer		
	Mottatt fra Hjalmar Mjøs	kr	55 200
	Mottatt fra Hjalmar Mjøs	kr	7 375
16.01.	Nettgiro		
	Betalt til Berglund AS til dekning av faktura av 6. d.m.		
	med fradrag av kreditnota av 9. d.m.	kr	?

20.01.	Kvittering minibank Privatuttak	kr	8 000
28.01.	Kopi av faktura til Bj. Helgheim Varer per 10 dager	kr	6 800
	+ 25 % merverdiavgift	kr	1 700
		kr	8 500
31.01.	Salgssammendrag for januar Kontant varesalg med 25 % merverdiavgift		
	Betalt med bankkort	kr	14 000
	Betalt med kontanter	kr	1 000
		kr	15 000
31.01.	Internt bilag Varelageret er redusert med	kr	3 000
31.01.	Internt bilag/avskrivninger i januar Varebil	kr	1 000
	Inventar	kr	500
31.01.	Internt bilag Utgående merverdiavgift skal overføres til oppgjørskontoen	kr	?
	Inngående merverdiavgift skal overføres til oppgjørskontoen	kr	?
31.01.	Internt bilag Saldo på privatkontoen skal overføres til konto for egenkapital	kr	?

- a) Opprett kontoer og før inn balansen per 01.01.2014.
- b) Registrer forretningstilfellene i januar og avslutt regnskapet per 31.01.2014.
- c) Hvor mye merverdiavgift er Jørgensen skyldig (eller har han til gode) for januar måned?

Oppgave 4.12

For firmaet Printerkjøp v/Arne Wangen i Trondheim skal du føre en del av forretningstilfellene i februar. Firmaet bruker blant annet disse kontoene:

1230	Varebil	2700	Utgående merverdiavgift
15001	Britt Lund	2710	Inngående merverdiavgift
2380	Kassekreditt	3000	Avgiftspliktig varesalg
24001	IBM Norge	4300	Varekjøp
24002	Bilhuset AS		
24003	City Reklame AS		

Du skal føre disse bilagene i februar:

04.02. Faktura fra IBM Norge, Kolbotn	
Varer per 10 dager – 2 % rabatt	kr 51 000
+ 25 % merverdiavgift	<u>kr 12 750</u>
	kr 63 750
07.02. Faktura fra City Reklame AS, Trondheim	
Reklamekampanje ifølge avtale	kr 18 000
+ 25 % merverdiavgift	<u>kr 4 500</u>
Per 15 dager – 3 % rabatt	<u>kr 22 500</u>
10.02. Kopi av faktura til Britt Lund, Trondheim	
Varer per kontant – 2 % rabatt	kr 12 400
+ 25 % merverdiavgift	<u>kr 3 100</u>
	kr 15 500
11.02. Overført til vår bankkonto fra Britt Lund	
Mottatt betaling for faktura av 10. d.m.	kr 15 500
– 2 % rabatt (medregnet merverdiavgift kr 62)	<u>kr 310</u>
	kr 15 190
14.02. Nettgiro	
Betalt til IBM/Norge for faktura av 4. d.m.	kr 63 750
– 2 % rabatt (medregnet merverdiavgift kr 255)	<u>kr 1 275</u>
	kr 62 475
16.02. Faktura fra Bilhuset AS, Trondheim	
Kjøpt varebil per kontant – 5 % rabatt	kr 180 000
+ 25 % merverdiavgift	<u>kr 45 000</u>
	kr 225 000
17.02. Nettgiro	
Betalt til Bilhuset AS for faktura av 16.02.	kr 225 000
– 5 % rabatt (medregnet merverdiavgift kr 2 250)	<u>kr 11 250</u>
	kr 213 750
22.02. Nettgiro	
Betalt til City Reklame AS for faktura av 07.02.	kr 22 500
– 3 % rabatt (medregnet merverdiavgift kr 135)	<u>kr 675</u>
	kr 21 825

a) Opprett kontoer og registrer forretningstilfellene. Første bilagsnummer er 92.

b) Hva er kostprisen til vare bilen?

Oppgave 4.13

For firmaet Ole Martinsen på Kongsberg skal du registrere en del av forretningstilfellene i januar. Firmaet bruker blant annet disse kontoene:

1250 Inventar	2700 Utgående merverdiavgift
15001 Tone Hansen	2710 Inngående merverdiavgift
1900 Kontanter	3000 Avgiftspliktig varesalg
2380 Kassekreditt	4300 Varekjøp
24001 Norgros AS	7790 Andre driftskostnader
24002 Kontor AS	

Du skal føre disse bilagene for januar:

03.01. Kontantbilag		
Kjøpt kontorrekvisita	kr	100
+ 25 % merverdiavgift	kr	25
	kr	<u>125</u>
05.01. Nettgiro/kassekreditt		
Betalt strøm	kr	2 000
+ 25 % merverdiavgift	kr	500
	kr	<u>2 500</u>
07.01. Kopi av faktura til Tone Hansen, Drammen		
Varer per 10 dager – 2 % rabatt	kr	5 200
+ 25 % merverdiavgift	kr	1 300
	kr	<u>6 500</u>
10.01. Faktura fra Norgros AS, Oslo		
Varer per kontant – 3 % rabatt	kr	23 000
+ 25 % merverdiavgift	kr	5 750
	kr	<u>28 750</u>
11.01. Nettgiro/kassekreditt		
Betalt til Norgros AS	kr	28 750
– 3 % rabatt (medregnet merverdiavgift kr 173)	kr	863
	kr	<u>27 887</u>
15.01. Kontantbilag		
Kjøpt porto (herav merverdiavgift kr 40)	kr	200
17.01. Overført til vår bankkonto		
Mottatt fra Tone Hansen	kr	6 500
– 2 % rabatt (medregnet merverdiavgift kr 26)	kr	130
	kr	<u>6 370</u>
20.01. Faktura fra Kontor AS, Oslo		
Kjøpt kontorinventar per kontant – 2 % rabatt	kr	20 000
+ 25 % merverdiavgift	kr	5 000
	kr	<u>25 000</u>
20.01. Nettgiro/kassekreditt		
Betalt til Kontor AS	kr	25 000
– 2 % rabatt (medregnet merverdiavgift kr 100)	kr	500
	kr	<u>24 500</u>

Opprett kontoer og registrer forretningstilfellene. Begynn med bilag nummer 1.

Oppgave 4.14

En bedrift oppgir denne foreløpige råbalansen per 29.02.14:

Kontonr.	Konto	Debet	Kredit
2700	Utgående merverdiavgift		132 250
2710	Inngående merverdiavgift	86 410	960
2740	Oppgjørskonto merverdiavgift	43 830	43 830

- a) Forklar alle debet- og kredittallene i råbalansen.
- b) Foreta alle posteringene i forbindelse med avgiftsoppgjøret for 1. termin 2014.
- c) Hva forteller saldoen på konto 2740 etter posteringene under punkt b?
- d) Finn avgiftspliktig varesalg uten merverdiavgift i januar og februar 2014.